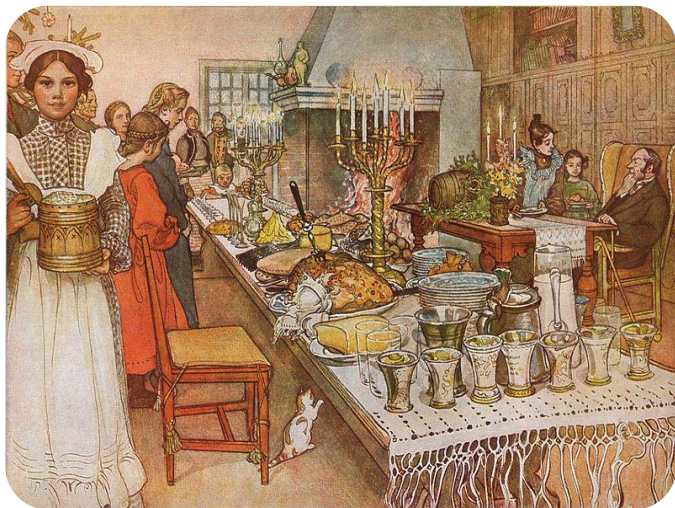

BIBLIOTEKA SZKOLNA WSPOMAGA WAS ZDALNIE

Boże Narodzenie to jedno z najpiękniejszych świąt. Na pewno każdy z nas nie potrafi się już doczekać wigilijnej kolacji, choinki, kolęd i oczywiście prezentów. Ale czy znacie śląskie tradycje i zwyczaje świąteczne?

ŚLĄSKA WIGILIA

Do świąt należało odpowiednio przygotować nie tylko mieszkańców danego domostwa, ale i same domostwo. Niezwykle istotne były porządki. Całotkie obejście musiało być idealnie wysprzątane, a w domu miało lśnić czystością. Dbano o to by w żadnym kącie nie było nawet najmniejszych śmieci.

Na Śląsku przestrzegano zasady : *Jakiś we Wilijo takiś cołki rok* (jak się zachowujesz w Wigilię taki będziesz przez cały rok). Dlatego w tym dniu stosowano się do wielu reguł.

CZEGO NIE NALEŻAŁO ROBIĆ W WIGILIĘ NA ŚLĄSKU ?

Nie kłóć się z nikim!

W ten dzień nie można kłócić się z najbliższymi.

Bądź punktualny!

Najważniejsza w Wigilię była punktualność. Ważna była też wczesna pobudka. Nie można jednak tego dnia nikogo budzić, wstać należało samemu. Miało to chronić przed zasypianiem w całym następnym roku.

„Kto oberwie we Wigilię, tyn bydzie bity cały rok”.

Ta przestroga była ważna dla wszystkich dzieci. Starły się one być grzeczne i nie denerwować rodziców, żeby nie być karanym zbyt często za nieposłuszeństwo

w nadchodzącym roku.

Dobry zwyczaj – nie pożyczaj!

Tego dnia nie warto było pożyczać niczego nikomu, gdyż wierzono, że razem z daną rzeczą pozbywa się szczęścia z własnego domu

Uważaj na gwoździe i drewno!

Nie wbijano gwoździ, by uchronić się przed bólami zębów oraz nie rąbano drewna by nikogo nie bolała głowa.

Nie pierz prania!

Nie wolno było prac w wigilię czy rozwieszać prania.

Pranie w Wigilię mogło ściągnąć nagłą śmierć na kogoś z rodziny w przyszłym roku.

Nie szyj niczego!

Nie można szyć, przyszywać guzików ani cerować. Bo inaczej będziemy wszystko naprawiać w nadchodzącym roku aż do kolejnej Wigilii.

Nie odchodź od wigilijnego stołu!

Wstawanie w trakcie wieczerzy wigilijnej miało przynosić pecha w nadchodzącym roku. Nie dotyczy to osób podających potrawy do stołu.

A jak przebiega Śląska wigilia?

Przygotowania do Wigilii

Stół

W tradycyjnej śląskiej rodzinie wigilijny stół musi być nakryty lśniącym białym obrusem.

Dekoruje się go gałązkami jedliny, a na stole zostawia wolne nakrycie dla bliskich, którzy odeszli, niespodziewanego gościa lub samego Pana Boga.

Pod obrus chowa się siano.

Zgodnie z wiarą chrześcijańską siano pod obrusem to nawiązanie do żłóbka, w którym przyszło na świat **dzieciątko Jezus**. Przypisuje się mu magiczną moc, która zapewnia domostwu dobrobyt.

Dla chrześcijan siano to także symbol prostoty i skromności. Przypomina nam o tym, że Jezus Chrystus urodził się

w ubogiej stajni, z dala od przepychu i bogactwa.

Siano pod obrusem ma więc symbolizować **skromność**, jaką każdy chrześcijanin powinien nosić w sercu.

Pieniążek

Pod każde nakrycie wkłada się pieniążek, by rodzina nie zaznała biedy.

Rybie łuski

Bogactwo zapewnić mają także rybie łuski, które wkłada się do portfeli.

Jutrzenka

Do stołu rodzina zasiada odświętnie ubrana, a wigilijna kolacja zaczyna się w momencie zaświecenia pierwszej gwiazdy zwanej na Śląsku „jutrzenką”.

Jeśli natomiast złośliwie na niebie żadna z gwiazdek pojawić się nie raczyła, z kolacją czekano dawniej zawsze do godziny 18:00.

Wieczera wigilijna

Wieczерę rozpoczyna się modlitwą i czytaniem fragmentu Ewangelii.

Opłatek

Po modlitwie następuje najbardziej uroczysty moment wieczery wigilijnej: łamanie się opłatkiem. Zwyczajowi temu towarzyszy wierzenie, że jeżeli ktoś kiedyś zagubi się w życiu, powinien sobie przypomnieć, z kim się dzielił opłatkiem, wówczas odnajdzie właściwą drogę.

Tradycja ta wywodzi się z czasów pogańskich. Wierzono, że łamanie się opłatkiem ma szczególną moc w łączeniu skłóconych małżeństw, rodzeństwa, krewnych i przyjaciół.

Żeby rodzina szanowała się i nie kłóciła cały rok kolacja w wielu domach odbywa się w wielkim skupieniu i powadze.

Po wieczery wigilijnej

Prezenty

Dla najmłodszych natomiast najistotniejszym punktem wieczoru były i są prezenty, które znajdowały pod choinką. Tego dnia Święty Mikołaj, który na Śląsku odwiedza dzieci szóstego grudnia ma wolne. W wigilię prezenty rozdaje Dzieciątko Jezus.

Choinka

Choinka zwana rajskim drzewkiem (wiecznie zielonym) była ozdabiana *jabłuszkami* symbolizującymi jego owoce, *łańcuchami*, nazywanymi okowami grzechu. Natomiast *świeczki* i *gwiazda* na czubku symbolizować miały radosną nowinę o nadchodzącym Świetle – Jezusie.

Kolędy

Pięknym zwyczajem, który trwa do dziś, jest wspólne śpiewanie kolęd po kolacji wigilijnej.

Pasterka

Zakończeniem wigilijnego wieczoru była Pasterka – uroczysta msza.

ŚLĄSKIE WIGILIJNE POTRAWY

W doborze wigilijnych potraw obowiązuje generalna zasada: ma ich być dużo.

Kolacja wigilijna rozpoczynała się najczęściej od zupy. Tradycyjną zupą wigilijną na Śląsku jest **SIEMIENIOTKA** czyli zupa wykonana z utłuczonych konopi, wody, mleka, masła, mąki. Podawano ją na ostro, a w innych domach na słodko.

W niektórych domach podaje się ZUPĘ **RYBNĄ** lub **BARSZCZ Z USZKAMI**.

Obowiązkowe danie ma śląskiej wieczery to **KARP** smażony i ziemniaki

KAPUSTA Z GROCHEM oraz **PIEROGI z KAPUSTĄ I GRZYBAMI**.

Na śląskim stole powinna obowiązkowo pojawić się **MOCZKA**.

Już kilka dni przed świętami w śląskich domach pojawiają się wielkie garnki, do których co jakiś czas wrzucane są kolejne składniki. Piernik, masa bakalii i suszone owoce. Wszystko to dusi się kilka godzin na wolnym ogniu co tworzy wyjątkowy, znany tylko na Śląsku smak.

Znakomicie smakują też **ŚLĄSKIE MAKÓWKI** czyli bułki moczone w mleku z miodem, makiem i bakalią.

Podawana jest też drożdżowa **BABA** z bakalią i **KOMPOT Z SUSZONYCH OWOCÓW**. Do tego można zjeść trochę pierników i jabłek.

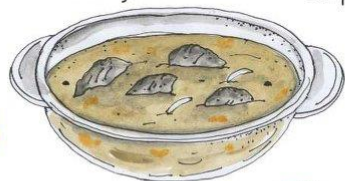
Wszystkich potraw, które znajdowały się na stole należało skosztować, aby niczego w nadchodzącym roku nie brakowało. Źródło: slaskie.naszemiasto.pl/s

Uciechy na te Gody!

siymieniotka

harynki

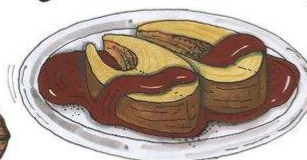

szpica

goik

kaper

moczka

makówki

kranckuch

mandle

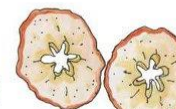
torzechy

szekulada

apluzina

pieczki

feferkuchy

gotki

konfekta

bónkawa

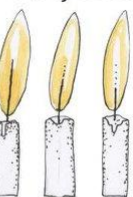

kómpórt z pieczków

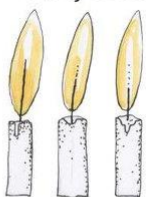

kotocz

rózynki

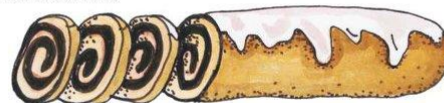

śwyczki

bómbóny

gyszynki

szlajfka

strucla

feferkuch

betlyjka

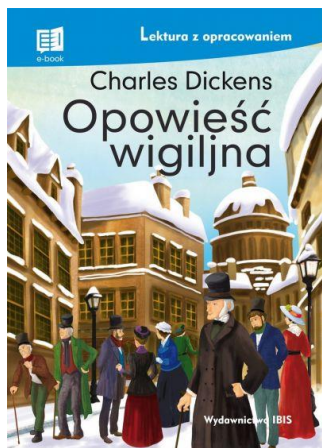
**NA ŚWIYNTA BOŻYGO NARODZYNIA
WINSZUJEMY WSZYJSKIM SROGICH
GYSZYŃKÓW OD DZIECIONTKA,
CO BYŚCIE SIE NI OBJEDLI MAKÓWKAMI
I CO BYŚCIE TE BOSKIE NARODZYNIE
PRZEŻYLI ZE FAMILIJOM W UCIESZE
I PRZONIU,
A NA BEZROK CO BY WOM SIE DARZYŁO
JAK NIGDY!**

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia
Życzymy wszystkim wielkich prezentów od Dzieciątka,
Żebyście się nie przejedli makówkami
I żebyście to Boże Narodzenie przeżyli z Rodziną
w radości i miłości,
A w Nowym Roku wszelkiej pomyślności jak nigdy
dotąd.

Biblioteka Szkolna

NOWY CYKL Z LEKTURĄ SZKOLNĄ ZA PAN BRAT

Geneza „Opowieści wigilijnej”

Utwór został ukończony w listopadzie **1843 r.** Do Bożego Narodzenia zostały wyprzedane wszystkie egzemplarze, dlatego zaraz po nowym roku wznowiono druk.

Czas i miejsce akcji

Akcja toczy się **w Londynie, w Wigilię Bożego Narodzenia i kolejne świąteczne dni.**

Duchy przenoszą bohatera w czasie do przeszłości i przyszłości. Bohater przemieszcza się wraz z swoimi przewodnikami po całym mieście, odwiedzając nie tylko domy swoich znajomych i rodziny, lecz także miejsce pracy, a nawet cmentarz.

Opowieść wigilijna - problematyka

W „Opowieści wigilijnej” Karol Dickens ukazał **losy oraz przemianę człowieka owładniętego żądzą pieniądza.**

Życie Ebenezera Scrooge’a ograniczało się wyłącznie do pracy i powiększania majątku. W tym celu oszczędzał, jak tylko mógł – wypłacał niską pensję pracownikowi, nie ogrzewał kantoru zimą itp. Scrooge nie znajdował także w swoim życiu miejsca dla innych ludzi, systematycznie odsuwając się od nich i pogrążając w samotności. Nawet święta Bożego Narodzenia – czas radosnej wspólnoty,

zazwyczaj spędzany z rodziną – nie skłoniły go do zmiany postępowania.

Przedstawiając nieczułego i zachłannego skąpca, **Karol Dickens ukazał wady obecne w ówczesnym społeczeństwie angielskim.** Prężnie rozwijający się kapitalizm doprowadził do silnego podziału ludzi na biednych oraz tych, którzy posiadali wielkie bogactwa. Na ulicach XIX-wiecznego Londynu zamożność przeplatała się z ubóstwem, a cierpienie kontrastowało ze szczęściem ludzi mogących pozwolić sobie na realizację większości swoich pragnień. **Postępowanie Scrooge’a i jego współnika (Marleya) to przykład tego, w jaki sposób pieniądze potrafiły zdominować ludzkie życie.**

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja **Boba Cratchita**, pracującego u głównego bohatera, oraz jego licznej rodziny. Chociaż są to ludzie biedni (mężczyzna nie ma pieniędzy nawet na zakup palta), ich świat nie został zdominowany przez obsesyjne pragnienie bogactwa. Dlatego też relacje między nimi są zdrowe – pełne miłości i wzajemnego szacunku.

Utwór Dickensa kładzie nacisk na **samę święta Bożego Narodzenia – szczególny czas pojednania i odchodzenia od złych nawyków.** Ukazując losy Ebenezera Scrooge’a na tle tego okresu w roku, autor doskonale uwypuklił jego odsunięcie się od świata i ludzi oraz skąpstwo. Jednak – ostatecznie – **magia świątecznego czasu, uosabiana tu przez kolejno odwiedzające Scrooge’a duchy, zdziałała cud przyczyniając się do wewnętrznej przemiany bohatera.** Bohater uświadamia sobie swoje błędy i zyskuje szansę ich naprawy. Przypomina sobie własne dziecięce marzenia i dociera do niego, jak niesprawiedliwie i źle

traktował wszystkich wokół. Dickens w „Opowieści wigilijnej” nie tylko piętnuje wady społeczeństwa kapitalistycznego, ale także wskazuje możliwości ich naprawy. Ukazana historia ma też szerszy wymiar. Traktuje o kondycji człowieka jako takiego. Pokazuje, dokąd może prowadzić skupienie się na sobie z całkowitą ignorancją i wrogością wobec otoczenia. **Uniwersalne przesłanie opowieści** jest aktualne zarówno w czasach Dickensa, jak i dzisiaj.

Bohaterowie

W lekturze pojawia się **bohater główny – Ebenezer Scrooge**, a także **bohaterowie ze świata realnego** oraz **bohaterowie ze świata fantastycznego**.

Do bohaterów realnego świata należy pracownik Scrooge’a, **Bob Cratchit**. Zaliczmy do nich też bohaterów epizodycznych – Freda (siostrzeńca Ebenezera) czy małego Tima (syna Boba).

Oprócz nich mamy **bohaterów nierealnych**, ze świata fantastycznego. Wyróżnić wśród nich trzeba **widmo Jakuba Marleya**, czyli byłego współpracownika głównego bohatera, oraz oczywiście **trzy duchy Bożego Narodzenia** (z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości).

Charakterystyka Scrooge’a

Ebenezer Scrooge, główny bohater „Opowieści wigilijnej” to stary skąpiec, który prowadzi w Londynie własny zakład handlowy. Bohater żyje samotnie, nigdy się nie ożenił. Jediną dziewczynę, z którą był związany, odrzucił, ponieważ straciła swój posag.

W dzieciństwie Scrooge był bardzo samotny, miał surowego ojca i często nawet w święta musiał zostawać w internacie. Oddawał się wówczas lekturom i marzył o baśniowych krainach. Jego najlepszą przyjaciółką była młodsza siostra, Fan. Scrooge bardzo ją kochał, ale po śmierci siostry nie utrzymywał kontaktu z jej jedynym synem. Mimo że siostrzeniec co roku zapraszał go na świąteczny obiad, Scrooge wolał spędzać ten czas samotnie.

Skąpiec nienawidzi Świąt Bożego Narodzenia, uważa bowiem, że dzień wolny jest niepotrzebną przerwą w pracy, a na dodatek musi za niego zapłacić swoim pracownikom. Mężczyzna bardzo źle traktuje swojego kancelistę, w mroźną zimę zmusza go do pracy w nieogrzewanym pomieszczeniu, oszczędza również na jego pensji, mimo że ma on na utrzymaniu całą rodzinę.

Kiedy w wigilijną noc Scrooge’a odwiedza duch zmarłego wspólnika Marleya oraz trzy inne zjawy: Duch Przeszłości, Tegorocznego Bożego Narodzenia i Duch Przyszłości, bohater uświadamia sobie okropność własnego postępowania. Powrót do dzieciństwa pozwala mu odzyskać dawne marzenia i dobroć. Scrooge jest przerażony losem małego, chorego synka swojego kancelisty Boba, który z powodu złych warunków życiowych wkrótce może umrzeć.

Ogromne wrażenie na bohaterze robi również wizja własnej śmierci. Widzi, że nie zyskał w ludzkich oczach żadnego szacunku i że nikt nie zjawi się na jego pogrzebie. Dzięki temu Scrooge przechodzi wielką przemianę, wynagradza krzywdy swoim pracownikom i bliskim. Staje się człowiekiem powszechnie lubianym, cenionym i życzliwym.

Opisy pozostałych bohaterów

Jakub Marley – zmarły wspólnik E. Scrooge'a. Na jego pogrzebie zjawił się jedynie Scrooge. Marley odwiedza głównego bohatera w wigilijną noc, jego duch odbywa pokutę za ziemskie grzeszne życie. Marley przestrzega dawnego wspólnika przed podobnym losem i przysłał mu 3 zjawy, dzięki którym będzie się on mógł zmienić.

Bob Grathit – kancelista Scrooge'a, wyzyskiwany przez swojego pracodawcę. Bob ma na utrzymaniu żonę i sześcioro dzieci. Jego najmłodszy syn Tim poważnie choruje, ma problemy z chodzeniem i w skutek ciężkich warunków życiowych może umrzeć. Bob jest bardzo sumiennym pracownikiem, mimo że nie otrzymuje godnego wynagrodzenia, obdarza swojego skąpego pracodawcę szacunkiem i w święta Bożego Narodzenia wznosi toast za jego zdrowie.

Fred – siostrzeniec Scrooge'a, syn jego zmarłej siostry. Co roku zaprasza do siebie wuja na Boże Narodzenie, mimo że zawsze spotyka się z odmową. Kocha Scrooge'a mimo jego wad i skąpstwa.

Duch Wigilijny Przeszłości – pierwsza zjawa, która odwiedza Scrooge'a. W rękę trzyma ostrokrzew i przyrząd do gaszenia świec. Zabiera bohatera w podróż do krainy jego dzieciństwa i młodości.

Duch Tegorocznego Bożego Narodzenia – druga zjawa, dziecko o twarzy starca. Ukazuje Scrooge'owi, w jaki sposób jego znajomi i bliscy spędzają Święta Bożego Narodzenia.

Duch Przyszłości – trzecia zjawa, bardzo groźna postać w kapturze. Zabiera Scrooge'a w przyszłość i pokazuje mu śmierć małego Tima oraz jego własną.

Źródło: eszkola.pl

Motywy

Motyw ducha – w Bożonarodzeniową noc E. Scrooge'a odwiedzają cztery zjawy: jego zmarły wspólnik, Duch Przeszłości, Duch Tegorocznego Bożego Narodzenia oraz Duch Przyszłości.

Motyw Świąt Bożego Narodzenia – akcja opowiadania toczy się w okresie Bożego Narodzenia przedstawionego jako magiczny czas dobroci i cudów.

Motyw skąpca – głównym bohaterem opowieści jest stary skąpiec, E. Scrooge, który całe życie podporządkował gromadzeniu majątku. Bogactwo osiągnął między innymi dzięki uciskaniu własnych pracowników.

Motyw przemiany – Scrooge pod wpływem wizji duchów przechodzi wewnętrzną przemianę i z cynicznego skąpca przeistacza się w filantropa.

Plan wydarzeń

1. Oschłość Scrooge'a wobec kancelisty i siostrzeńca w Wigilię.
2. Niespodziewane pojawienie się ducha Marley'a
3. Przybycie Ducha Przeszłej Wigilii.
4. Wizyta w domu rodzinnym.
5. Zjawienie się Ducha Teraźniejszej Wigilii.
6. Wizyta w domu kancelisty i siostrzeńca.
7. Odwiedziny Ducha Przyszłej Wigilii.
8. Widok własnego pogrzebu.
9. Przemiana wewnętrzna Scrooge'a.
10. Pomoc okazana kanceliście.

Sprawdź się! Rozwiąż test! Kliknij w obrazek i wciśnij klawisz Ctrl.

